

Regeringens skrivelse

2003/04:36

Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och
hemlig kameraövervakning vid förundersökning i
brottmål under år 2002

Skr.
2003/04:36

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 20 november 2003

Göran Persson

Mona Sahlin
(Justitiedepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogörs för tillämpningen av bestämmelserna i rättegångsbalken om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning samt om tillämpningen av bestämmelserna i lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning under år 2002.

1	Ärendet och dess beredning.....	3
2	Reglerna om hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning	3
2.1	Allmänt	3
2.2	Hemlig teleavlyssning.....	4
2.3	Hemlig teleövervakning.....	4
2.4	Hemlig kameraövervakning.....	4
2.5	En mer ändamålsenlig reglering av användningen av hemliga tvångsmedel	5
3	Riksåklagarens och Rikspolisstyrelsens redovisning	5
3.1	Tillämpningen av hemlig teleavlyssning	5
3.2	Tillämpningen av hemlig teleövervakning	8
3.3	Tillämpningen av hemlig kameraövervakning	10
4	Slutsatser.....	11
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 november 2003 .	15

I enlighet med riksdagens önskemål (bet. 1981/82:JuU54, rskr. 1981/82:298) redovisar regeringen årligen hur reglerna om teleavlyssning i rättegångsbalken har tillämpats. I samband med att reglerna om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning ändrades den 1 september 1989 uttalades i lagstiftningsärendet (prop. 1988/89:124 s. 55) att regeringens redovisning till riksdagen angående tillämpningen av bestämmelserna borde bibehållas och att en motsvarande redovisning beträffande hemlig teleövervakning borde lämnas. Likaså uttalades i det lagstiftningsärende som låg till grund för lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning att en redovisning av tillämpningen av bestämmelserna i den lagen skulle lämnas (prop. 1995/96:85 s. 37).

Regeringen lämnade den 28 november 2002 en redogörelse till riksdagen för tillämpningen under år 2001 av bestämmelserna i rättegångsbalken om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning samt av bestämmelserna i lagen om hemlig kameraövervakning (skr. 2002/03:23). Skrivelsen behandlades av riksdagen under våren 2003 (bet. 2002/03:JuU4).

Regeringen lämnar nu motsvarande redogörelse för år 2002. Den bygger i huvudsak på uppgifter som Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen gemensamt har lämnat i en skrivelse till regeringen den 29 augusti 2003.

2 Reglerna om hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning

2.1 Allmänt

Bestämmelserna om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning som tvångsmedel vid utredning av brott finns i första hand i 27 kap. rättegångsbalken. Sådana bestämmelser finns även i lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål, lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. samt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Bestämmelser om hemlig kameraövervakning som tvångsmedel vid utredning av brott finns i första hand i lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning. Även lagen med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål samt lagen om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. innehåller bestämmelser i detta hänseende.

För all tvångsmedelsanvändning anses tre allmänna principer gälla. Principerna, som anknyter till innehållet i 2 kap. 12 § regeringsformen, är ändamålsprincipen, behovsprincipen och proportionalitetsprincipen. Ändamålsprincipen innebär att en myndighets befogenhet att använda ett tvångsmedel skall vara bunden till det ändamål för vilket tvångsmedlet har beslutats. Behovsprincipen innebär att en myndighet får använda ett

tvångsmedel bara när det finns ett påtagligt behov och en mindre ingripande åtgärd inte är tillräcklig. Proportionalitetsprincipen, som är lagfäst i bl.a. 27 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken och 3 § första stycket 3 lagen om hemlig kameraövervakning, innebär att ett tvångsmedel får tillgripas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller något annat motstående intresse. En tvångsåtgärd skall alltså i fråga om art, styrka, räckvidd och varaktighet stå i rimlig proportion till vad som finns att vinna med åtgärden.

2.2 Hemlig teleavlyssning

Hemlig teleavlyssning innebär att telemeddelanden som befordras till eller från ett telefonnummer, en kod eller annan teleadress, i hemlighet avlyssnas eller tas upp genom ett tekniskt hjälpmedel för återgivning av innehållet i meddelandet (27 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken). För att sådan avlyssning skall få ske krävs det att någon är skäligen misstänkt för ett brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Även försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott omfattas av bestämmelsen, om gärningen är belagd med straff (27 kap. 18 § andra stycket rättegångsbalken). För tillstånd till hemlig teleavlyssning krävs vidare att vissa andra omständigheter är uppfyllda. Åtgärden måste t.ex. vara av synnerlig vikt för utredningen. Tvångsmedlet kan användas både för avlyssning av telefonsamtal och för upptagning av annan telekommunikation än muntlig sådan, såsom telefax och datakommunikation. Avlyssning kan, med vissa begränsningar, ske också utanför allmänt tillgängliga telenät, t.ex. inom större företagsnät.

2.3 Hemlig teleövervakning

Hemlig teleövervakning innebär att uppgifter i hemlighet hämtas in om telemeddelanden som har expedierats eller beställts till eller från en viss teleadress eller att sådana meddelanden hindras från att nå fram. Tvångsmedlet får enligt 27 kap. 19 § rättegångsbalken användas vid förundersökning som gäller brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader, vid förundersökning beträffande narkotikabrott med enbart fängelse i straffskalan samt vid förundersökning som gäller försök, förberedelse eller stämpling till brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år om sådan gärning är belagd med straff. I övrigt gäller motsvarande regler som för hemlig teleavlyssning.

2.4 Hemlig kameraövervakning

Hemlig kameraövervakning innebär att fjärrstyrda TV-kameror, andra optisk-elektroniska instrument eller därmed jämförbara utrustningar används för optisk personövervakning vid förundersökning i brottmål, utan att upplysning om övervakningen lämnas. Förutsättningarna för att sådan

övervakning skall få ske är i övrigt i huvudsak desamma som för hemlig teleavlyssning. Övervakningen får endast avse en sådan plats där den misstänkte kan antas komma att uppehålla sig. Lagen om hemlig kameraövervakning trädde i kraft den 1 februari 1996. Vid ikraftträdandet var lagens giltighetstid begränsad till utgången av år 1996. Lagens giltighetstid har sedan förlängts, senast till utgången av år 2004 (prop. 2001/02:17, bet. 2001/02:JuU3, rskr. 2001/02:45, SFS 2002:16).

2.5 En mer ändamålsenlig reglering av användningen av hemliga tvångsmedel

Regeringen har i propositionen Hemliga tvångsmedel – offentliga ombud och en mer ändamålsenlig reglering (prop. 2002/03:74) föreslagit vissa ändringar när det gäller hemliga tvångsmedel. I propositionen föreslår regeringen att det införs ett system med offentliga ombud i ärenden om hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning. Det offentliga ombudet skall ha till uppgift att bevaka enskildas integritetsintressen. Ombudet skall ha tillgång till allt material som ligger till grund för domstolens prövning och ha möjlighet att överklaga beslutet.

Vidare föreslås vissa ändringar i regleringen av de hemliga tvångsmedlen. Hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning skall få användas även i fall då minimistrafvet inte uppgår till fängelse i minst två år, om det enskilda brottets straffvärde kan antas överstiga två års fängelse. Hemlig teleövervakning skall få användas även vid barnpornografibrott och dataintrång. Enligt förslaget skall hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning även få ske, inte bara av teleadresser som den misstänkte innehar eller kan antas använda utan även av teleadresser som det finns synnerlig anledning att anta att den misstänkte kontaktar. Vidare skall dessa tvångsmedel få omfatta redan befordrade meddelanden. Det föreslås också att hemlig kameraövervakning i vissa fall skall få användas för att övervaka en brottsplats eller dess nära omgivningar i syfte att fastställa vem som skäligen kan misstänkas för brottet.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2004. Riksdagen har den 29 oktober 2003 antagit förslaget (rskr. 2003/04:14).

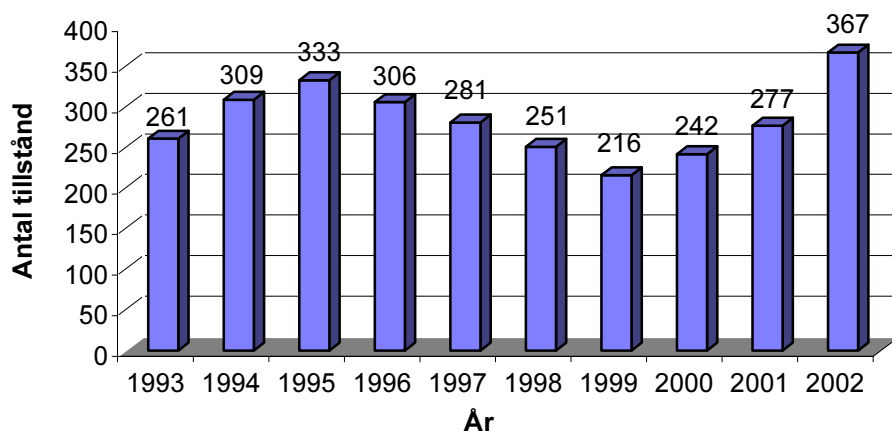
3 Riksåklagarens och Rikspolisstyrelsens redovisning

3.1 Tillämpningen av hemlig teleavlyssning

Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen har i en skrivelse till regeringen lämnat uppgifter om tillämpningen under år 2002 av bestämmelserna i rättegångsbalken om hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning. Redovisningen visar att domstolar under år 2002 har meddelat totalt 533 tillstånd till hemlig teleavlyssning. När det gäller förundersökningar som rör grovt narkotikabrott eller grov narkotikasmuggling, har sammanlagt 367 tillstånd till hemlig teleavlyssning meddelats. Som

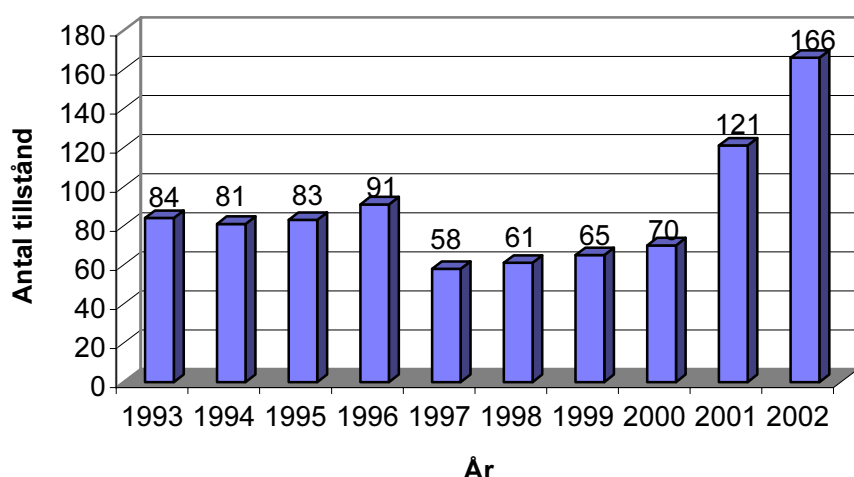
jämförelse anges nedan i diagramform antalet redovisade fall de senaste tio åren. Skr. 2003/04:36

Hemlig teleavlyssning, narkotikarelaterad brottslighet

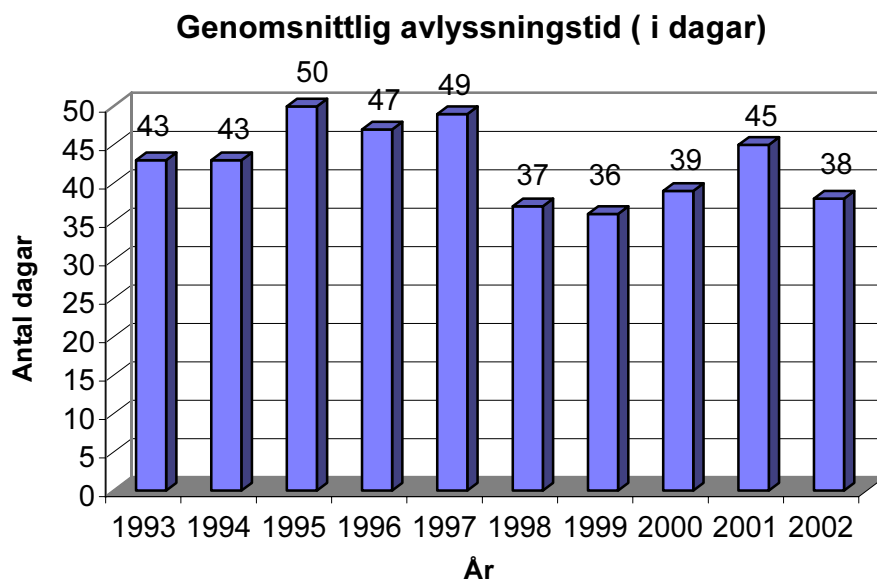

När det gäller andra grova brott har hemlig teleavlyssning använts i 166 fall under år 2002. Det har i flertalet av fallen varit fråga om förundersökningar som rör mord eller grovt rån, främst mot värdetransporter, samt försök och förberedelse till mord eller grovt rån. I enstaka fall har förundersökningar rört människorov, grovt koppleri, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, grov penningförfalskning, grovt sexuellt utnyttjande av minderårig eller människohandel för sexuella ändamål. I följande diagram redovisas antalet tillstånd till hemlig teleavlyssning när det gäller andra grova brott än grovt narkotikabrott och varusmuggling av narkotika (grovt brott) respektive grov narkotikasmuggling under de senaste tio åren.

Hemlig teleavlyssning, övriga brott

I nästa diagram anges den genomsnittliga avlyssningstiden för samtliga brottstyper under den senaste tioårsperioden. Siffrorna är avrundade till antalet hela dagar.

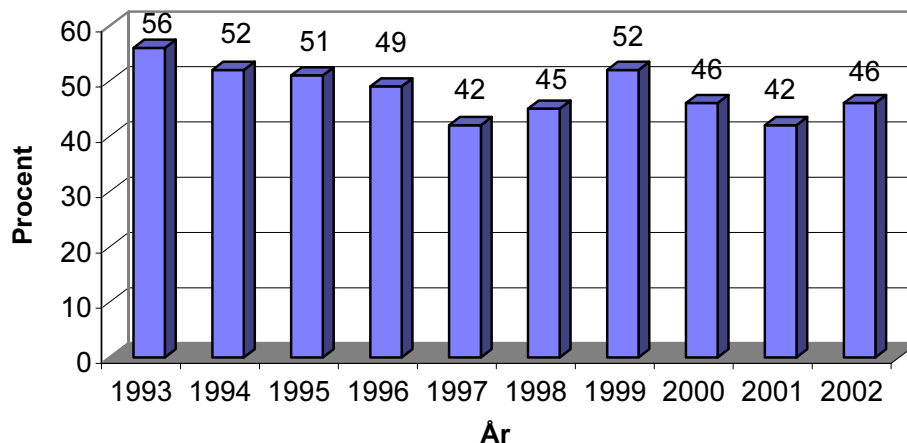

Vid en jämförelse med tidigare år måste en viss försiktighet iakttas. I redovisningen för 1997 och tidigare år har en polismyndighet räknat tidsåtgången per avlyssnat abonnemang oavsett om det varit inom ramen för samma tillstånd eller inte, medan de andra myndigheterna har räknat tidsåtgången per meddelat tillstånd. För åren 1998–2002 har dock samma beräkningsgrund använts, dvs. tidsåtgång per tillstånd.

Avlyssningstiden varierar kraftigt. Under år 2002 var den kortaste tiden för avlyssning en dag och den längsta elva månader. I enstaka fall där tillstånd till hemlig teleavlyssning meddelats kunde någon avlyssning inte ske på grund av tekniska problem.

Avlyssningen har bekräftat misstanken mot en eller flera personer i drygt 46 procent av fallen under år 2002. I drygt 20 procent av samtliga fall har avlyssningen avbrutits i förtid på grund av t.ex. tekniska problem, att den misstänkte har rest utomlands, abonnemanget upphört eller att den misstänkte gripits för annat brott. I 2 procent av fallen har tillslag endast kunnat ske mot andra än den misstänkte. I drygt 31 procent av fallen har förundersökningen lagts ned på grund av att brott inte har kunnat styrkas. I det följande diagrammet anges för de senaste tio åren i vilken omfattning avlyssningen har haft betydelse för förundersökningen beträffande den misstänkte. Siffrorna är avrundade till heltal.

Antalet fall (i procent) där åtgärden har haft betydelse för förundersökningen

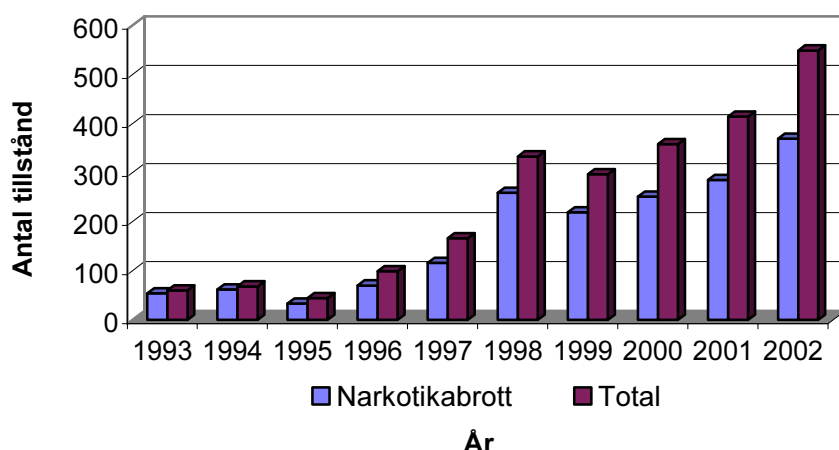
Som framgår av diagrammet ovan är andelen fall där avlyssningen haft betydelse för förundersökningen relativt konstant.

Under år 2002 har det förekommit två fall där en ansökan om hemlig teleavlyssning avslagits av domstol.

3.2 Tillämpningen av hemlig teleövervakning

Av Riksåklagarens och Rikspolisstyrelsens redovisning framgår att det under år 2002 lämnades tillstånd till hemlig teleövervakning i 549 fall. Av redovisningen framgår att i så gott som samtliga fall där hemlig teleavlyssning beviljats har även tillstånd till hemlig teleövervakning meddelats. Av meddelade tillstånd till hemlig teleövervakning avsåg 369 fall grovt narkotikabrott eller grov narkotikasmuggling. När det gäller andra grova brott har hemlig teleövervakning liksom hemlig teleavlyssning (jfr avsnitt 3.1) främst använts vid förundersökningar som rör mord eller grovt rån samt försök och förberedelse till mord eller grovt rån. I enstaka fall har förundersökningar rört människorov, grovt koppleri, övergrepp i rättssak, grovt häleri, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, grov penningförfalskning, grovt penninghäleri, grovt sexuellt utnyttjande av minderårig, människohandel för sexuella ändamål, grovt barnpornografibrott, grov egenmäktighet med barn, grovt vapenbrott, grovt dopningsbrott, människosmuggling eller grovt tullbrott. I två fall har tillstånd till hemlig teleövervakning meddelats efter framställning från Ekobrottsmyndigheten. Dessa fall avsåg grovt penninghäleri. Som en jämförelse anges i följande diagram antalet tillstånd för varje år sedan 1993.

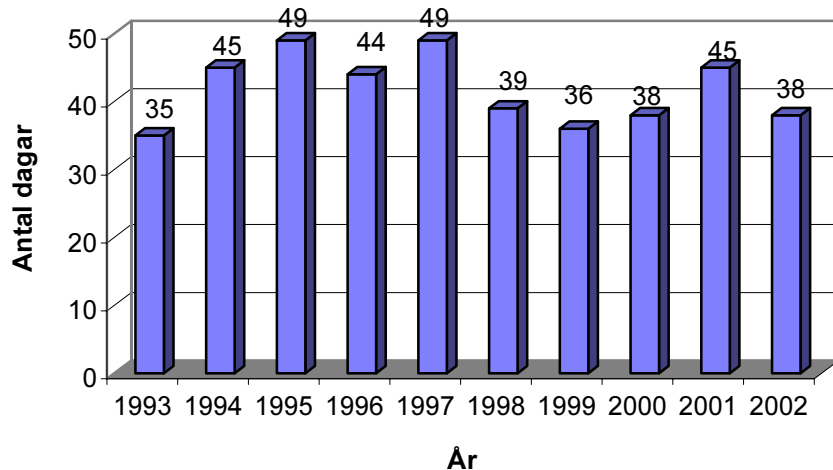
Hemlig teleövervakning

Som framgår har hemlig teleövervakning använts i betydligt fler fall under de senaste fem åren än under tidigare år. Den ökningen kan främst hänföras till förundersökningar som rör grovt narkotikabrott och varusmuggling av narkotika (grovt brott) respektive grov narkotikasmuggling.

I nästa diagram anges den genomsnittliga övervakningstiden för samtliga brottstyper under den senaste tioårsperioden. Siffrorna är avrundade till antalet hela dagar.

Genomsnittlig övervakningstid (i dagar)

Av samma skäl som angetts i fråga om hemlig teleavlyssning kan en säker jämförelse med tidigare år inte göras.

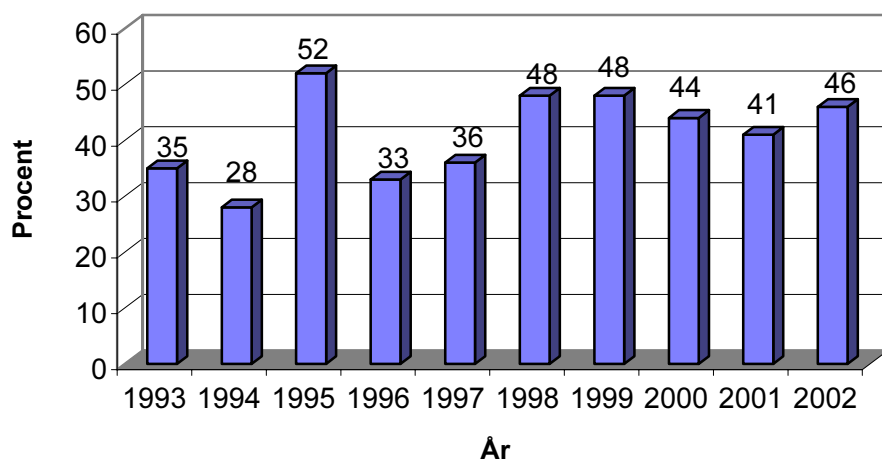
Liksom vid hemlig teleavlyssning varierar övervakningstiderna kraftigt. Under år 2002 var den kortaste tiden för övervakning en dag och den längsta elva månader.

Av intresse är också vilken betydelse övervakningen har haft för förundersökningen beträffande den misstänkte. Under år 2002 hade övervakningen betydelse i drygt 46 procent av fallen. I drygt 20 procent av fallen har övervakningen avbrutits i förtid på grund av t.ex. tekniska problem, att den misstänkte rest utomlands, abonnemanget upphört eller den misstänkte gripits för annat brott. I 2 procent har tillslag endast kunnat

ske mot annan än den misstänkte. I drygt 31 procent av fallen har förundersökningen lagts ned på grund av att brott inte kunnat styrkas. I det följande diagrammet anges för varje år sedan 1993 i vilken omfattning övervakningen haft betydelse för förundersökningen beträffande den misstänkte. Siffrorna är avrundade till heltal.

Skr. 2003/04:36

Antalet fall (i procent) där åtgärden har haft betydelse för förundersökningen

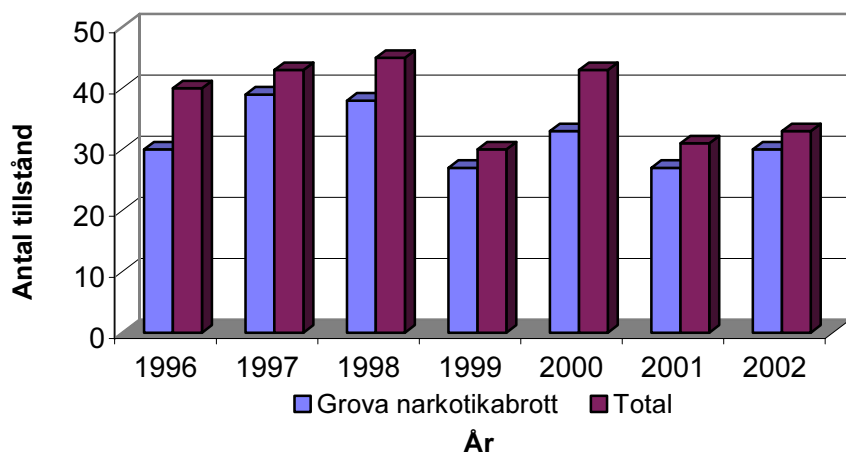

Under år 2002 har domstol i två fall avslagit en ansökan om tillstånd till hemlig teleövervakning. I dessa båda fall har domstol i samma ärende avslagit en ansökan om tillstånd till hemlig teleavlyssning.

3.3 Tillämpningen av hemlig kameraövervakning

Av Riksåklagarens och Rikspolisstyrelsens redovisning framgår att det under år 2002 lämnades tillstånd till hemlig kameraövervakning i 33 fall. Av dessa avsåg 30 grovt narkotikabrott eller grov narkotikasmuggling. Övriga fall avsåg grovt koppleri.

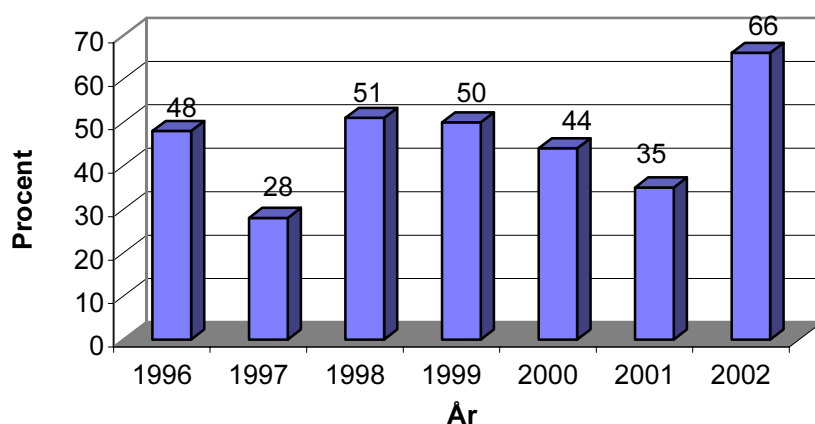
Hemlig kameraövervakning

Den genomsnittliga tiden för hemlig kameraövervakning var drygt 29 dagar. Motsvarande siffror för åren 2000 och 2001 var 27 respektive 34 dagar. Tiden varierar i de enskilda fallen under år 2002 från en dag till fyra månader och tio dagar.

Den hemliga kameraövervakningen har haft betydelse för förundersökningen i drygt 66 procent av fallen. I lite drygt 18 procent av fallen har kameraövervakningen avbrutits i förtid på grund av t.ex. tekniska problem. I 15 procent av fallen har förundersökningen lagts ned på grund av att brott inte kunnat styrkas. Av diagrammet nedan framgår i vilken utsträckning övervakningen haft betydelse för förundersökningen beträffande den misstänkte under de år som lagstiftningen varit i kraft.

Antalet fall (i procent) där åtgärden har haft betydelse för förundersökningen

4 Slutsatser

Av redovisningen framgår att tvångsmedlen, i likhet med tidigare år, främst har använts vid förundersökningar där det funnits misstanke om organiserad eller annars omfattande handel med narkotika. Huvudsyftet är liksom tidigare att avslöja den mera omfattande narkotikasmugglingen till Sverige och försäljningen av narkotika inom landet.

Antalet televlyssningar på grund av misstanke om grov narkotikabrottslighet har ökat avsevärt sedan år 1969, då möjligheten att använda detta tvångsmedel infördes för den typen av brottslighet. Under åren 1995–1999 sjönk antalet meddelade tillstånd från 333 till 216. Antalet tillstånd har därefter åter stigit. Under år 2002 var antalet tillstånd 367, vilket är tioårsperiodens högsta. Ökningen av antalet tillstånd under år 2002 beror till stor del på att polisen fått bättre tekniska möjligheter till avlyssning och kan avlyssna nya typer av telefoner. I detta sammanhang kan nämnas att ett flertal personer ofta är inblandade i samma kriminella verksamhet, särskilt gäller detta vid narkotikabrottslighet. Detta medför att ett stort antal tillstånd kan komma att meddelas inom ramen för en och samma förundersökning.

Den totala andelen fall av hemlig teleavlyssning där åtgärden har haft betydelse för förundersökningen har varit relativt konstant under de senaste tio åren. Andelen har varierat mellan 42 och 56 procent.

Narkotikasituationen i Sverige är alltså allvarlig. Mängden tillgänglig illegal narkotika är stor. Utvecklingen är särskilt allvarlig när det gäller vissa narkotikapreparat. Beträffande amfetamin har såväl antalet beslag som den beslagtagna mängden fortsatt att öka markant. Men även heroin i olika former har ökat i omfattning.

Under år 2002 beslagtogs en, i förhållande till övriga år, mycket stor mängd amfetamin, 327 kg. Motsvarande siffra för år 2001 var 231 kg och för år 2000 var mängden knappt 105 kg. Mängden beslagtagna amfetamin är den största under den senaste tioårsperioden. Även antalet beslag av cannabis och ecstasy har ökat, vilket tyder på en stor tillgång. Också den beslagtagna mängden av cannabis och ecstasy har ökat något i förhållande till år 2001. När det gäller heroin har den beslagtagna mängden ökat avsevärt under år 2002, från 32 kg under år 2001 till 59 kg, medan antalet beslag är något färre än under föregående år.

Vidare har en relativt omfattande avlyssning skett på grund av misstankar om annan grov brottslighet, bl.a. mord och grovt rån.

Det kan konstateras att användningen av hemlig teleavlyssning även under år 2002 har varit framgångsrik och haft betydelse för den brottsutredande verksamheten.

Brottsligheten är allt oftare gränsöverskridande och modern teknik används i stor utsträckning av brottslingar i samband med deras brottsliga verksamhet. Frågor som tidigare har kunnat lösas på nationell nivå kräver numera i stor utsträckning internationellt samarbete. Som regeringen angav i förra årets skrivelse har man inom EU antagit en konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan EU:s medlemsstater. I konventionen behandlas för första gången frågan om internationell avlyssning av teledeländena. När konventionen har trätt i kraft kommer det att finnas goda möjligheter att i svenska förundersökningar använda sig av teleavlyssning inom EU. Förslag till de lagändringar som krävs för att tillträda konventionen utarbetas för närvarande inom Justitiedepartementet. Redan nu förekommer det att svenska myndigheter med stöd av lagen (2002:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål hjälper utländska myndigheter med användning av hemliga tvångsmedel. Regeringen avser att verka för en tydligare redovisning av omfattningen av antalet tillstånd till hemlig tvångsmedelsanvändning som sker inom ramen för det internationella arbetet.

Frågan om avlyssning och övervakning av teledeländena, särskilt rörande datorrelaterad brottslighet, tas även upp i Europarådets konvention om IT-relaterad brottslighet. Konventionen syftar till att underlätta effektiva åtgärder mot brott som begås genom gränsöverskridande nätverk. Arbetet med att ta fram förslag till de lagändringar som krävs för att tillträda konventionen pågår för närvarande inom Justitiedepartementet.

Även hemlig teleövervakning har i första hand använts vid förundersökningar som gäller narkotikabrott. Antalet tillstånd har ökat kraftigt sedan 1996. Det kan, som påpekats i tidigare skrivelser, till stor del förklaras av att praxis utvecklats dithän att ansökningar om tillstånd till hemlig teleavlyssning regelmässigt kombineras med en ansökan om tillstånd till hemlig teleövervakning. I viss mån kan ökningen här också

förklaras med en ökad användning av hemlig teleövervakning även i utredningar som inte rör narkotikarelaterad brottslighet. Det har visat sig att den tekniska information om telemeddelande som man kan få genom hemlig teleövervakning är mycket betydelsefull och utgör ett viktigt komplement till teleavlyssning vid utredning av brott.

När det gäller tvångsmedlet hemlig kameraövervakning har användningen av detta minskat under de senaste två åren. Den hemliga kameraövervakningen har trots den minskade användningen visat sig vara ett värdefullt verktyg i polisens spaningsarbete. Spaning har kunnat utföras i situationer där det annars inte skulle ha varit möjligt. Enligt vad som redovisats har den hemliga kameraövervakningen genomförts med hänsyn tagen till för övervakningen ovidkommande personers integritet.

Vid all tvångsmedelsanvändning måste en avvägning ske mellan vilken nytta denna kan föra med sig och graden av intrång i den enskildes personliga integritet. I detta sammanhang kan nämnas att regeringen planerar att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté som skall få i uppdrag att bland annat kartlägga, analysera och utvärdera sådan lagstiftning som berör den enskildes integritet.

Beslut om hemliga tvångsmedel fattas av domstol utan att den misstänkte är närvarande. Att den misstänkte inte kallas till en sådan prövning är självklart eftersom avsikten är att han eller hon inte skall känna till att tvångsmedel används. Som nämnts ovan under avsnitt 2.5 har regeringen i en proposition till riksdagen föreslagit ett system med offentliga ombud i ärenden om hemlig teleavlyssning och hemlig kameraövervakning. Dessa ombud föreslås bli åklagarens motpart vid sammanträden inför domstol. Syftet med att införa ett sådant system är bland annat att det är viktigt att den enskildes rättsskydd förstärks och att det finns en rättssäkerhetsgaranti redan vid tillståndsprövningen, utöver det faktum att det är domstol som beviljar tillstånd. Det offentliga ombudet skall ha till uppgift att bevaka enskildas rätt och integritetsintressen i allmänhet. Det offentliga ombudet skall lyfta fram alla aspekter, även t.ex. skydd för tredje mans integritet. Det offentliga ombudet skall också bevaka att de grundläggande principerna för tvångsmedelsanvändning följs, dvs. ändamålsprincipen, behovsprincipen och proportionalitetsprincipen. Som tidigare nämnts har det offentliga ombudet en möjlighet att överklaga domstolens beslut. De offentliga ombudens verksamhet utgör därför enligt regeringens uppfattning ett värdefullt komplement till den parlamentariska kontrollen av användningen av hemliga tvångsmedel.

Vid användning av hemliga tvångsmedel kommer det ibland fram uppgifter som inte har samband med det brott som legat till grund för tvångsmedlet. I vilken utsträckning så kallad överskottsinformation får utnyttjas är inte reglerat i lag. På uppdrag av Justitiedepartementet har en utredare nyligen utarbetat ett förslag till en reglering av överskottsinformation som kommer fram vid bruk av hemliga tvångsmedel (Ds 2003:13). Promemorian har remitterats och bereds nu inom Justitiedepartementet. I detta sammanhang bör nämnas att Högsta domstolen nyligen prövat frågan om överskottsinformation får åberopas som bevisning i brottmål och om bevisvärdet av sådan information (Högsta domstolens dom, 2003-09-01, Mål nr B2076-03).

Avslutningsvis konstaterar regeringen att de ovan nämnda tvångsmedlen har visat sig vara värdefulla hjälpmedel i kampen mot den grova,

många gånger organiserade, brottsligheten. Samtidigt är det mycket viktigt att noga följa utvecklingen när det gäller såväl hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning som hemlig kameraövervakning. Den årliga redovisning från Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen är ett viktigt underlag för att kunna bedöma hur reglerna tillämpas och vilka förändringar som skett i förhållande till tidigare år. Som nämntes i förra årets skrivelse har regeringen inlett en dialog med myndigheterna för att undersöka om redovisningen kan förbättras för att skapa bättre förutsättningar för den parlamentariska granskningen. Förutom vad som nämnts ovan om redovisningen av de internationella åtgärderna är syftet med arbetet att tydligare redovisa hur tvångsmedlen används och resultatet av användningen. Det är viktigt att man så långt som möjligt redovisar effekterna av de olika åtgärderna var för sig. Vissa förändringar har skett redan i år bl.a. när det gäller redovisningen av resultatet av de olika åtgärderna. Arbetet med att ytterligare förbättra redovisningen förväntas bli klart under året.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 november 2003

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ulvskog, Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Lövdén, Ringholm, Sommestad, Karlsson H., Nykvist, Lund, Andnor, Nuder, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin

Föredragande: Mona Sahlin

Regeringen beslutar skrivelse 2003/04:36 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2002.